

بررسی کیفی عوامل موثر بر خشونت خانگی علیه زنان (مطالعه موردی: زنان مراجعه کننده به مراکز جامع سلامت شهری، تهران ۱۴۰۰-۱۳۹۹)

مرضیه علی محمدی: دانشجوی دکتری، گروه آموزش بهداشت و ارتقاء سلامت، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
زهرا جلیلی: دانشیار، گروه آموزش و ارتقاء سلامت، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران (* نویسنده مسئول) zahra.jalili@gmail.com
داود شجاعی زاده: استاد، گروه آموزش و ارتقاء سلامت، واحد علوم و تحقیقات، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران
عباس عباس زاده: استاد، مرکز تحقیقات اخلاق و حقوق، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی، تهران، ایران، و فرهنگستان علوم پزشکی جمهوری اسلامی ایران، تهران، ایران

چکیده

کلیدواژه‌ها

خشونت خانگی،
ساختارهای فرهنگی و اجتماعی،
مشکلات رفتاری،
مراکز جامع سلامت،
گراند تئوری

تاریخ دریافت: ۱۴۰۲/۱۰/۲۶

تاریخ چاپ: ۱۴۰۳/۰۴/۳۱

زمینه و هدف: خشونت خانوادگی در ساختارهای فرهنگی اجتماعی جامعه، نگرش منفی مردان به زنان و بی قدرتی زنان ریشه دارد. وجود ساختار نابرابر روابط قدرت میان زنان و مردان در جامعه، به مردان اجازه اعمال قدرت بر زنان را می‌دهد. هدف از انجام تحقیق حاضر بررسی کیفی عوامل موثر بر خشونت خانگی علیه زنان مراجعه کننده به مراکز جامع سلامت شهری، تهران ۱۳۹۹-۱۴۰۰ بود.

روش کار: برای انجام تحقیق کیفی حاضر که با تمرکز بر سنت گراند تئوری انجام شد، از بین زنان خشونت دیده سنین ۲۵ تا ۵۰ سال مراجعه کننده به مراکز جامع سلامت شهری به روش نمونه‌گیری هدفمند و بر اساس تکنیک گلوله برفی به عنوان نمونه انتخاب شدند. نمونه‌گیری از زنان خشونت دیده شهری تا زمانی ادامه پیدا می‌کند که فرایند اکتشاف و تجزیه و تحلیل به نقطه اشباع نظری برسد. مصاحبه عمیق فردی نیز، تکنیک مورد استفاده این مطالعه است.

یافته‌ها: نتایج نشان داد که عدم تعادل روانی همسر به عنوان مهم‌ترین عامل خشونت علیه زنان با ۱۲/۳۳ درصد انتخاب شده است. نگرش سنتی و مرد سالارانه با ۸/۲۲ درصد از نظر زنان حاضر در نمونه یکی از مهم‌ترین دلایل خشونت علیه زنان است. همچنین تحقیر و توهین زنان و عدم کنترل رفتاری نیز با ۷/۵۳ و ۶/۵۳ درصد از مهم‌ترین عوامل مربوط به خشونت علیه زنان است.

نتیجه‌گیری: با توجه به نتایج توصیه می‌شود به عوامل موثر بر خشونت خانگی به طور ویژه توجه شود.

تعارض منافع: گزارش نشده است.

منبع حمایت کننده: حامی مالی ندارد.

شیوه استناد به این مقاله:

AliMohammadi M, Jalili Z, Shojaeizadeh D, Abbaszadeh A. Qualitative Investigation of Factors Affecting Domestic Violence against Women (Case Study: Women Referring to Comprehensive Health Centers in Shahrari, Tehran, 2019-2020). Razi J Med Sci. 2024(21 Jul);31.71.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

*انتشار این مقاله به صورت دسترسی آزاد مطابق با CC BY-NC-SA 4.0 صورت گرفته است.

Qualitative Investigation of Factors Affecting Domestic Violence against Women (Case Study: Women Referring to Comprehensive Health Centers in Shahrari, Tehran, 2019-2020)

Marzieh AliMohammadi: PhD Student, Department of Health Education and Promotion, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Zahra Jalili: Associate Professor, Department of Health Education and Promotion, Science and Research Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran (* Corresponding Author) zahra.jalili@gmail.com

Davoud Shojaeizadeh: Professor, Department of Health Education and Promotion, Science and Research Unit, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abbas Abbaszadeh: Professor, Ethics and Law Research Center, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran, Iran, & Academy of Medical Sciences of the Islamic Republic of Iran, Tehran, Iran

Abstract

Background & Aims: The most common type of violence against women is violence committed by a life partner, which is referred to as domestic violence or violence by an intimate partner. Women victims of domestic violence often suffer from physical injuries and many chronic health problems. Domestic violence can lead to a 50-70% increase in central nervous system problems, mental and emotional health disorders, increase in suicide attempts, substance addiction and antisocial personality disorders in women (1). If violent behavior against women occurs within the framework of the family and between husband and wife, it is interpreted as domestic violence (2). Domestic violence is the most common form of violence, with the highest probability of repetition, the least report to the police and the most social, psychological and economic complications, which is often committed by the closest family member (such as the husband) (3).

Since the family consists of a husband and wife and the relations of its members are within the framework of the system of choosing a spouse (marital relations) and the system of mutual relations so that people can meet each other's needs, so the family is a unit that has many social roles. and the mutual relationship of its members is formed based on the foundations and cultural needs of the society (4).

Considering the above and the negative impact of domestic violence on individual and social life on the one hand and identifying the factors affecting domestic violence on the other hand, and since by reviewing the research done inside and outside the country, research on the topic in question has been carried out. It has not been done, so the researcher is trying to answer the question, what are the qualitative factors affecting domestic violence against women?

Methods: This research is approved by the code of ethics IR.IAU.SRB.REC.1400.225 from Islamic Azad University, Science and Research Unit. To conduct the current qualitative research, which was conducted with a focus on grounded theory tradition. Among the abused women between the ages of 25 and 50 who referred to comprehensive urban health centers, the sampling was continued until the discovery and analysis process reached the theoretical saturation point. In-depth personal interview was also the technique used in this study, which was carried out in the form of a telephone and face-to-face interview according to the conditions and nature of the research. The method of data analysis in the qualitative part was using the theoretical coding method (derived from the grounded theory theorizing method).

Results: According to the results of table (1), after coding the conducted interviews, it was determined that 144 primary concepts (open code) were extracted regarding the factors affecting violence against women. The obtained results also showed that the

Keywords

Domestic Violence,
Cultural and Social
Structures,
Behavioral Problems,
Comprehensive Health
Centers,
Grand Theory

Received: 16/01/2024

Published: 21/07/2024

mental imbalance of the spouse was chosen as the most important factor of violence against women with 12.33%. According to 22.8% of women in the sample, traditional and patriarchal attitude is one of the most important reasons for violence against women. Also, humiliation and insult of women and lack of behavioral control are also the most important factors related to violence against women with 7.53 and 6.53 percent. According to the obtained results, it can be seen that 6 selective codes and 22 core codes have been extracted. In the following, the diagram of selected and central codes is drawn. Based on the available evidence and research findings, it can be said that poverty, unemployment and unfavorable economic situation provide conditions for pressure on families and individuals (especially men). Therefore, inappropriate economic conditions lead to family violence. For this reason, the possibility of aggression in men who are unemployed or have little income, due to social pressures and tensions and feeling weak and unable to take care of the family, is more than others.

Conclusion: The obtained results also showed that the mental imbalance of the spouse was chosen as the most important factor of violence against women with 12.33%. According to 22.8% of women in the sample, traditional and patriarchal attitude is one of the most important reasons for violence against women. Also, humiliation and insult of women and lack of behavioral control are the most important factors related to violence against women with 7.53 and 6.53 percent. According to the obtained results, it can be seen that 6 selective codes and 22 core codes have been extracted. The obtained results were similar to the results of the present study by Naeem and Rezaei Sharif (2018) (8).

The more the level of literacy and knowledge of women increases; Their ability to deal with injuries increases. In the study by Kaskov and Parcell (2020), it was also found that unemployed men subject their wives to violence more than employed men. In a study in China, men's refusal to finance the family was the strongest factor affecting the occurrence of domestic violence. In this study, it was also suggested that men's managerial or high-ranking jobs are a protective factor in preventing domestic violence. The widespread prohibition of women from social activities with 17.24% is the most important factor, the loss of self-esteem in women and the lack of family support are also in the next ranks with 13.79%.

In line with the study of Ahmed Hamed al-Dosari (2016), it was concluded that women's employment is effective in increasing household income and reducing the level of violence. In the current study, there was a significant relationship between women's employment and physical and psychological violence. Also, the findings of the research show that the history of parental misbehavior and witnessing violent behavior in childhood is one of the predictors of family violence. Women who had disordered families, and those who were victims of violence in their childhood, are likely to appear in the role of victims or perpetrators of violence as a result of the learning process in their family life. According to Bandura, children learn how to be violent from their parents. According to the theory of intergenerational transmission, which is based on the theory of social learning, people who experience or witness violence in the family when they are young are more likely to use it in adulthood (10).

Conflicts of interest: None

Funding: None

Cite this article as:

AliMohammadi M, Jalili Z, Shojaeizadeh D, Abbaszadeh A. Qualitative Investigation of Factors Affecting Domestic Violence against Women (Case Study: Women Referring to Comprehensive Health Centers in Shahrari, Tehran, 2019-2020). Razi J Med Sci. 2024(21 Jul);31.71.

Copyright: ©2024 The Author(s); Published by Iran University of Medical Sciences. This is an open-access article distributed under the terms of the CC BY-NC-SA 4.0 (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-sa/4.0/deed.en>).

***This work is published under CC BY-NC-SA 4.0 licence.**

مقدمه

شایع‌ترین نوع خشونت علیه زنان، خشونت اعمال شده توسط شریک زندگی است که از آن با عنوان خشونت خانگی یا خشونت توسط شریک نزدیک یاد می‌شود. زنان قربانی خشونت خانگی اغلب از جراحات فیزیکی و بسیاری از مشکلات مزمن سلامت رنج می‌برند. خشونت خانگی می‌تواند منجر به افزایش ۵۰ تا ۷۰ درصدی مشکلات سیستم عصبی مرکزی، اختلال در سلامت روانی و عاطفی، افزایش موارد اقدام به خودکشی، وابستگی به مواد و اختلالات شخصیت ضد اجتماعی در زنان شود (۱).

چنانچه رفتار خشونت آمیز علیه زنان در چارچوب خانواده و میان زن و شوهر روی دهد از آن به خشونت خانگی تعبیر می‌شود (۲). خشونت خانگی شایع‌ترین شکل خشونت، همراه با بیشترین احتمال تکرار، کمترین گزارش به پلیس و بیشترین عوارض اجتماعی، روانی و اقتصادی است که غالباً توسط نزدیک‌ترین فرد خانواده (مانند شوهر) به وقوع می‌پیوندد (۳).

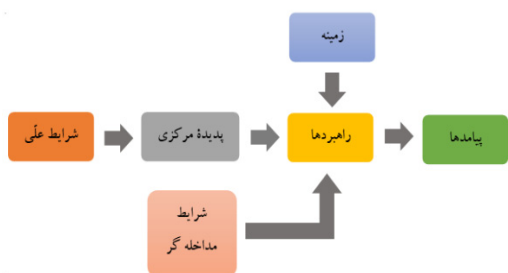
از آنجا که خانواده متشکل از زن و شوهر است و روابط اعضای آن در چارچوب نظام همسرگزینی (روابط زناشویی) و نظام روابط متقابل است، به طوری که افراد بتوانند نیازهای یکدیگر را برآورده کنند؛ بنابراین خانواده واحدی است که نقش‌های اجتماعی متعددی را بر عهده دارد و ارتباط متقابل اعضاء آن بر مبنای بنیادها و نیازهای فرهنگی جامعه شکل می‌گیرد (۴).

خشونت خانوادگی به خصوص خشونت علیه زنان پدیده جدیدی نیست، اما توجه به آن به عنوان مسئله‌ای اجتماعی به دوران جدید برمی‌گردد. خشونت علیه زنان مسئله‌ای جهانی است و در اغلب جوامع قابل مشاهده است. در ایران متأسفانه آمار دقیقی از پدیده همسرآزاری وجود ندارد، اما فقدان آمار نمی‌تواند دلیل موجهی بر نادیده گرفتن آن باشد. صرفه نظر از چگونگی برداشت و پذیرش و یا رد خشونت خانگی از طرف افراد، مشاهدات تجربی و شواهد ظاهری حاکی از وجود گسترده انواع آن در خانواده‌های ایرانی است. اعمال خشونت علیه زنان و پذیرش آن از سوی زنان نشات گرفته از الگوهای جامعه‌پذیری نقش‌های جنسیتی است که از گذشته تا به امروز منجر به افزایش خشونت خانگی و تبعیض جنسیتی شده است. نظریات گوناگون

و شواهد تجربی در این حوزه نشان می‌دهد که عوامل خطر ساز به لحاظ یادگیری و جامعه‌پذیری جنسیتی در شکل‌گیری انواع و میزان خشونت علیه زنان نقش مهمی ایفا می‌کنند (۵).

امروزه زنان به عنوان نیمی از شهروندان و کسانی که در فرهنگ سازی جامعه نقش عمده‌ای دارند، مورد توجه ویژه قرار گرفته‌اند و لازم است جهت نیل به توسعه پایدار به توانمندسازی آن‌ها توجه خاص مبذول شود. توانمندسازی فرآیندی است که طی آن، زنان از نیازها و خواسته‌های درونی خود آگاه می‌شوند، جرأت دستیابی به هدف را در خود تقویت می‌کنند و از توانایی لازم برای عملی ساختن خواسته‌های خود برخوردار می‌شوند (۳). پدیده خشونت علیه زنان ریشه بسیاری از آسیب‌های فردی و اجتماعی تلقی می‌شود و دارای عواقب جسمانی غیرکشنده مثل جراحات (از بریدگی تا شکستگی و آسیب ارگان‌های داخلی) و عواقب روانی مثل افسردگی، ترس، اضطراب، مشکلات تغذیه‌ای، اختلالات جنسی، وسواس و اختلال در عملکرد اجتماعی است (۶). محققان اثبات کرده‌اند که خشونت علیه زنان مانعی برای توسعه و خطری جدی برای سلامت عمومی محسوب می‌شود و تأثیرات منفی آن بر روی سلامت زنان برای زمان طولانی حتی بعد از پایان خشونت نیز ادامه خواهد داشت. احساس عدم کفایت در مدیریت خانواده، از کار افتادگی جسمی و روحی، عدم کارایی زن در محیط کاری، کاهش منزلت خانوادگی و اجتماعی زن، پناه آوردن به داروهای روان‌گردان، الکل، مواد مخدر، احساس درماندگی، افسردگی مزمن، کاهش انرژی احساسی و عاطفی، اضطراب شدید، سلب توانمندی، ابتلا به بیماری‌های روان‌تنی، کاهش رضایت از زندگی از تأثیرات منفی رفتارهای خشونت آمیز مردان علیه زنان در خانواده است (۷).

با توجه به مطالب فوق و تاثیر منفی خشونت خانگی بر زندگی فردی و اجتماعی از یک طرف و شناسایی عوامل موثر بر خشونت خانگی از طرف دیگر و از آنجا که با مرور تحقیقات انجام شده در داخل و خارج از کشور تحقیق در زمینه موضوع مورد نظر انجام نشده است. لذا، محقق در صدد پاسخگویی به این سوال است که عوامل کیفی موثر بر خشونت خانگی علیه زنان کدامند؟

شکل ۱- مدل پارادایمی نظریه زمینه‌ای

است.

بحث

یکی از مسائل و آسیب‌های مهم در حوزه خانواده در

روش کار

برای انجام تحقیق کیفی حاضر که با تمرکز بر سنت گراند تئوری انجام شد. از بین زنان خشونت دیده سنین ۲۵ تا ۵۰ سال مراجعه کننده به مراکز جامع سلامت شهری به روش نمونه‌گیری هدفمند و براساس تکنیک گلوله برفی، نمونه‌گیری تا زمانی ادامه پیدا کرد که فرایند اکتشاف و تجزیه و تحلیل به نقطه اشباع نظری رسید. مصاحبه عمیق فردی نیز، تکنیک مورد استفاده این مطالعه بود که با توجه به شرایط و ماهیت تحقیق به صورت مصاحبه تلفنی و چهره به چهره اجرا گردید. روش تحلیل داده‌ها در بخش کیفی استفاده از روش کدگذاری نظری (برگرفته از روش نظریه‌پردازی گراند تئوری) بود (شکل ۱).

یافته‌ها

با توجه به نتایج جدول ۱، پس از کدگذاری مصاحبه‌های انجام شده مشخص شد ۱۴۴ مفهوم اولیه (کد باز) در خصوص عوامل موثر بر خشونت علیه زنان استخراج گردید. نتایج به دست آمده همچنین نشان داد که عدم تعادل روانی همسر به عنوان مهم‌ترین عامل خشونت علیه زنان با ۱۲/۳۳ درصد انتخاب شده است. نگرش سنتی و مردسالارانه با ۸/۲۲ درصد از نظر زنان حاضر در نمونه یکی از مهم‌ترین دلایل خشونت علیه زنان است. همچنین تحقیر و توهین زنان و عدم کنترل رفتاری نیز با ۷/۵۳ و ۶/۵۳ درصد از مهم‌ترین عوامل مربوط به خشونت علیه زنان است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان دید که ۶ کد انتخابی و ۲۲ کد محوری نیز استخراج شده است. در ادامه نمودار کدهای انتخابی و محوری رسم شده است.

بر اساس شواهد موجود و یافته‌های جدول ۲ می‌توان گفت فقر، بیکاری و وضعیت نامطلوب اقتصادی شرایط را برای فشار بر خانواده‌ها و افراد (به ویژه مردان) فراهم می‌آورد. بنابراین شرایط اقتصادی نامناسب به خشونت خانوادگی می‌انجامد. به این سبب، احتمال بروز پرخاشگری، در مردانی که بیکارند یا درآمد اندکی دارند، به دلیل فشارها و تنش‌های اجتماعی و احساس ضعف و ناتوانی در رسیدگی به خانواده، بیشتر از سایرین

جدول ۱- عوامل موثر بر خشونت علیه زنان

عوامل	درصد	فراوانی مفاهیم اولیه
عدم تعادل روانی	۱۸	۱۲/۳۳
نگرش سنتی و مردسالارانه	۱۲	۸/۲۲
تحقیر و توهین	۱۱	۷/۵۳
بدبینی همسر	۱۰	۶/۸۵
عدم وجود حامی	۱۰	۶/۸۵
اختلافات تربیتی	۸	۵/۴۸
خیانت همسر	۸	۵/۴۸
اعتیاد	۸	۵/۴۸
مشکلات رفتاری	۸	۵/۴۸
مشکلات جنسی	۷	۴/۷۹
رفتار نامناسب اطرافیان	۶	۴/۱۱
مشکلات مالی	۵	۳/۴۲
سن ازدواج	۵	۳/۴۲
عدم وجود پایگاه اقتصادی	۵	۳/۴۲
وابستگی مالی به خانواده	۵	۲/۷۴
ازدواج سنتی و عدم علاقه طرفین	۴	۲/۷۴
تفاوت‌های مذهبی	۳	۲/۰۵
عدم درک متقابل	۳	۲/۰۵
رفیق بازی و عدم تعهد به همسر	۳	۲/۰۵
دخالته در امور زندگی	۳	۲/۰۵
عدم پذیرش مشکلات روحی	۱	۰/۶۸
ازدواج سریع و بدون شناخت	۱	۰/۶۸
کل	۱۴۴	۱۰۰

جدول ۲- مفاهیم و مقوله‌های مستخرج از داده‌های کیفی مطالعه

مفهوم	مقوله‌های عمده	توضیحات	مقوله هسته‌ای
- بیکاری - فقر - وضعیت نامطلوب اقتصادی	متعین‌های ساختاری	منظور عوامل سطح کلان و فرافردی است که مشخصه ساختار اجتماعی بوده و ابعاد مختلف زندگی اجتماعی و فردی را تحت تأثیر خود قرار می‌دهند.	
- ازدواج اجباری - مخالفت خانواده - آشنایی در خیابان و پارک و مهمانی - ازدواج از سر ناچاری	شیوه همسرگزینی	نحوه آشنایی و انتخاب همسر توسط دختران و پسران در سن ازدواج	
- شکاک بودن و سوءظن داشتن - کنترل بیش از حد رفتار زن - عدم صداقت و راست گویی - عدم پایبندی به قول و قرار خود	کاهش اعتماد بین شخصی	اعتماد بین شخصی که در روابط چهره به چهره خود را نشان می‌دهد و با مرتفع ساختن موانع ارتباطی موجب شکل‌گیری تعاملات موثر می‌شود. این نوع اعتماد حوزه‌های از تعاملات میان دوستان، همکاران، رئیس و کارمند، زن و شوهر و را در بر می‌گیرد.	
- عدم حمایت از طرف شوهر - عدم حمایت از طرف خانواده - پدری - عدم حمایت از طرف خانواده - پدرشوهر و اقوام - شاهد دعوای پدر و مادر بودن در دوران کودکی - تحقیر شدن و زیاد کتک خوردن در دوران کودکی - داشتن خاطرات تلخی از دوران کودکی	کاهش حمایت اجتماعی	حمایت اجتماعی میزان برخورداری از محبت، همراهی و توجه اعضای خانواده، دوستان و سایر افراد تعریف شده است.	
- عدم دخالت زن در تصمیم‌گیری‌های مهم - حرف و اول و آخر در خانواده باید مرد بزند. - عدم تفاهم در تصمیم‌گیری‌ها - زورگو و خودرأی بودن مرد. - نظارت و کنترل شدید بر رفتار زن - زن باید مطیع دستورات و اوامر مرد باشد. - حساسیت نشان دادن نسبت به ظاهر زن - طبیعی بودن پرخاشگری نسبت به زن - تحمل خشونت به خاطر آبروداری و آینده فرزندان	تجربه و مشاهده خشونت در خانواده خاستگاه	خشونت یک رفتار آموخته اجتماعی تلقی می‌شود که از کودکی و بر اساس مشاهدات و همانندسازی-ها و تحت تأثیر سازوکارهای پاداش و تنبیه اجتماعی یاد گرفته شده است.	
- عدم دخالت زن در تصمیم‌گیری‌های مهم - حرف و اول و آخر در خانواده باید مرد بزند. - عدم تفاهم در تصمیم‌گیری‌ها - زورگو و خودرأی بودن مرد. - نظارت و کنترل شدید بر رفتار زن - زن باید مطیع دستورات و اوامر مرد باشد. - حساسیت نشان دادن نسبت به ظاهر زن - طبیعی بودن پرخاشگری نسبت به زن - تحمل خشونت به خاطر آبروداری و آینده فرزندان	نظام تصمیم‌گیری در خانواده	منظور چگونگی تصمیم‌گیری در مورد مسائل مهم خانوادگی است و این که چه کسی در خانواده تصمیم‌گیرنده است.	
- حساسیت نشان دادن نسبت به ظاهر زن - طبیعی بودن پرخاشگری نسبت به زن - تحمل خشونت به خاطر آبروداری و آینده فرزندان	تفکر مردسالاری	این اندیشه بدین معنا است که مرد باید تعیین‌کننده همه چیز در خانه باشد. و فرهنگی در خانواده حاکم است که ویژگی‌های مردانه را مدح و ویژگی‌های زنانه را مورد نکوهش قرار می‌دهد.	

خشونت علیه زنان بازتاب ساختار فرهنگی، اجتماعی جامعه

جندسیتی است که منجر به آسیب‌های بدنی، جنسی، روانی و یا افزایش احتمال بروز آن در زنان شود و اقداماتی که برای زنان رنج‌آور بوده و یا به محرومیت اجباری از آزادی‌های فردی یا اجتماعی منجر گردد. در

ایران، خشونت خانگی است که هم‌دال بر مسائل اجتماعی در سطح فردی و خانوادگی و هم در سطح کلان و جامعه است. خشونت خانگی، به عنوان شایع‌ترین نوع خشونت علیه زنان، هر نوع اقدام خشونت‌آمیز

قربانی خشونت بودند، به احتمال زیاد در اثر روند یادگیری در زندگی خانوادگی خود نیز در نقش قربانی و یا عامل خشونت ظاهر می شوند. به اعتقاد بندورا، فرزندان از والدین خود یاد می گیرند چگونه خشونت بورزند. بر اساس نظریه انتقال بین نسلی نیز که بر پایه نظریه یادگیری اجتماعی استوار است، افرادی که در خردسالی خشونت را در خانواده تجربه می کنند یا شاهد آنان هستند، به احتمال زیاد در بزرگسالی آن را به کار خواهند گرفت (۱۰).

بنابر یافته‌های پژوهش، متعین‌های ساختاری (متعین، به معنی موجودیتی در چهارچوبی مشخص و قابل اندازه گیری) از جمله فقر، بیکاری و وضعیت نامطلوب اقتصادی، با تخریب بافت عاطفی خانواده از یک سو و از سو دیگر ناکامی خانواده در تأمین حداقل نیازهای اعضای خود، منجر به شکل‌گیری نوعی وضعیت آنومیک در بین خانواده‌ها شده است. این وضعیت موجب می شود که کارکرد درون و برون خانوادگی مختل شده و خانواده در درون و برون خود با کاهش همبستگی و حمایت اجتماعی و کاهش اعتماد اجتماعی بین زوجین مواجه شود. تقلیل حمایت اجتماعی و اعتماد اجتماعی، موجب کاهش قدرت زنان در ساختار خانواده و کاهش همیاری و همکاری در بین زوجین شده و زمینه را برای بروز خشونت خانوادگی علیه زنان فراهم می‌سازد.

بدین ترتیب، خشونت علیه زنان یک برساخت اجتماعی است. در نتیجه، تبیین آن به سطوح مختلف ارتباط دارد. از جمله سطح کلان اجتماع، سطح تعاملات بین زوجین و سطح فردی خصوصیات فرد مرتکب شده این عمل. از این رو، تلاش‌ها و اقدامات پیشگیرانه که به هر یک از این سطوح رسیدگی شود، ضروری است. مداخلات پیشگیری از خشونت، سطوح خشونت خانگی را کاهش می‌دهد. این مداخلات باید با هدف تغییر نگرش‌ها، هنجارها و اعتقاداتی باشد که خشونت علیه زنان را توجیه می‌کند. لازم است مراکزی برای ارجاع و رسیدگی به زنان خشونت دیده در نظر گرفته شود و روش‌های مداخله‌ای مؤثر با توجه به منابع و محتوای اجتماعی طرح‌ریزی شوند.

این مقاله به بررسی عوامل موثر بر خشونت خانگی علیه زنان و طراحی الگو و انجام مداخله در توانمندسازی زنان مراجعه کننده به مراکز جامع سلامت شهرداری، تهران ۱۴۰۰-۱۳۹۹ پرداخته شد.

نتایج به دست آمده همچنین نشان داد که عدم تعادل روانی همسر به عنوان مهم‌ترین عامل خشونت علیه زنان با ۱۲/۳۳ درصد انتخاب شده است. نگرش سنتی و مرد سالارانه با ۸/۲۲ درصد از نظر زنان حاضر در نمونه یکی از مهم‌ترین دلایل خشونت علیه زنان است. همچنین تحقیر و توهین زنان و عدم کنترل رفتاری نیز با ۷/۵۳ و ۶/۵۳ درصد از مهم‌ترین عوامل مربوط به خشونت علیه زنان است. با توجه به نتایج به دست آمده می‌توان دید که ۶ کد انتخابی و ۲۲ کد محوری نیز استخراج شده است. نتایج به دست آمده مشابه با نتایج پژوهش حاضر، در نعیم و رضایی شریف بوده است (۸).

هرقدر سطح سواد و دانش زنان افزایش یابد، توانایی آنان در برخورد با آسیب‌ها بیشتر می‌شود. در مطالعه کاسکوف و پارسل نیز مشخص شد مردانی که بیکارند بیش از مردان شاغل همسران خود را در معرض خشونت قرار می‌دهند. در مطالعه‌ای در چین خودداری مردان در تأمین مالی خانواده قوی‌ترین عامل مؤثر بر بروز خشونت خانگی بود. در این مطالعه همچنین مطرح شد که شغل‌های مدیریتی یا رده بالای مردان به عنوان عامل حفاظتی در جلوگیری از خشونت خانگی می‌باشد. منع گسترده زنان از فعالیت‌های اجتماعی با ۱۷/۲۴ درصد مهم‌ترین عامل بوده، از بین رفتن عزت نفس در زنان و عدم حمایت خانواده نیز با ۱۳/۷۹ درصد در رتبه‌های بعدی قرار دارند. همسو با مطالعه احمد حامد الدوساری نتیجه گیری شد که اشتغال زنان به کار در راستای افزایش درآمد خانوار و کاهش میزان خشونت موثر است. در مطالعه حاضر بین شغل زنان و خشونت فیزیکی و روانی رابطه معنی‌دار وجود داشت. همچنین یافته‌های تحقیق نشان می‌دهد که تاریخچه بدرفتاری والدین و نیز شاهد رفتار خشونت آمیز بودن در کودکی، یکی از عوامل پیش‌بینی کننده خشونت خانوادگی به شمار رود (۹). زنانی که دارای خانواده نابسامان بودند و آنانی که در کودکی خود

References

1. Semahegn A, Torpey K, Manu A, Assefa N, Tesfaye G, Ankomah A. Are interventions focused on gender-norms effective in preventing domestic violence against women in low and lower-middle income countries? A systematic review and meta-analysis. *Reprod Health*. 2019;16(1):93.
2. Orpin J, Papadopoulous C, Puthussery S. The prevalence of domestic violence among pregnant women in Nigeria: a systematic review. *Trauma Violence Abuse*. 2020;21(1):3-15.
3. Sajjadi T. Investigation of spousal violence against Afghan women, risk factors and its psychological consequences, Al-Zahra University (S), Faculty of Educational Sciences and Psychology. 2018.
4. Ang BH, Gümüştas F, Kütük EK. Effects of Domestic Violence Against Women on Mental Health of Women and Children. *Psikiyatride Guncel Yaklasimler*. 2020;12(2):232-242.
5. Alves MJV, Manita C, Caldas IM, Fernández-Martinez E, Gomes da Silva A, Magalhães T. Evolution and analysis of cultural and cognitive factors related with domestic violence against women. *J Interpers Viol*. 2019;34(3):621-641.
6. Farrokhi R. Investigating the impact of organizational learning on employee empowerment in Tarbiat Modares University. Thesis Mir Kamali, Seyyed Mohammad; Diarrhea; Nasser (1389). Investigating the relationship between psychological empowerment and job satisfaction in nursing personnel. *J Nurs Midwifery Fac Urmia Univ Med Sci*. 2018;8(2):104-113.
7. Almiş BH, Gümüştas F, Kütük EK. Effects of Domestic Violence Against Women on Mental Health of Women and Children. *Psikiyatride Guncel Yaklasimler*. 2020;12(2):232-242.
8. Naeem M, Rezaei Sharif A. The effectiveness of life skills training on marital adjustment and reducing domestic violence against women. *J Cogn Psychol Psychiatry*. 2015;3(2):21-32.
9. Kuskoff E, Parsell C. Preventing domestic violence by changing Australian gender relations: Issues and considerations. *Austral Soc Work*. 2020;73(2):227-235.
10. Al Dosary AH. Health impact of Domestic Violence against Saudi women; Cross sectional study. *Int J Health Sci Qassim Univ*. 2016;10(2):112-131.

نتیجه گیری

به طور کلی، بر اساس نتایج این مطالعه، سیاستگذاری‌های اجتماعی و سیاستگذاری‌های مبتنی بر آموزش و مشاوره زوجین در امر همسرگزینی پیشنهاد می‌شود. امید است با استفاده از این نتایج بتوان دیدگاه روشنی در زمینه تاثیر عوامل موثر بر خشونت خانگی در اختیار محققین، متخصصین و خانواده‌ها قرار داد تا با استفاده از آن بتوانند به بهترین نحو ممکن جهت کاهش آثار منفی خشونت در زندگی فردی و اجتماعی برنامه‌ریزی کنند. با این حال عدم دسترسی به تمام افراد جامعه، عدم کنترل شرایط روحی آن‌ها هنگام انجام مصاحبه‌ها و عدم کنترل شرایط اقتصادی و جایگاه اجتماعی آن‌ها از محدودیت‌های تحقیق حاضر می‌باشد که ممکن است بر نتایج تحقیق تاثیر داشته باشد.

با توجه به نتایج توصیه می‌شود محققین و متخصصین به عوامل موثر بر خشونت خانگی توجه ویژه‌ای داشته باشند.

ملاحظات اخلاقی

این مطالعه مورد تایید کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد علوم و تحقیقات (کد اخلاق IR.IAU.SRB.REC.1400.225) می‌باشد. تمامی اصول اخلاقی در این مقاله در نظر گرفته شده است. شرکت‌کنندگان در جریان هدف پژوهش و مراحل اجرای آن قرار گرفتند. از محرمانه بودن اطلاعات اطمینان داشتند و می‌توانستند هر زمان که بخواهند مطالعه را ترک کنند. از شرکت‌کنندگان رضایت نامه کتبی گرفته شده است.

مشارکت نویسندگان

هر کدام از نویسندگان ۲۵ درصد در نگارش تمام مراحل این مقاله همکاری داشته‌اند (خانم علی محمدی ۲۵ درصد، دکتر جلیلی ۲۵ درصد، دکتر شجاعی زاده ۲۵ درصد و دکتر عباس زاده ۲۵ درصد) نویسندگان اعلام می‌کنند هیچ تضاد منافی نداشته‌اند.